

PŘEHLED VÝZKUMŮ

57-2

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 57
Volume 57

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Barbora Tesařová
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce Cover Photography	Medailon z hrobu 914/803 z kostela sv. Kříže v Javorníku (obr. 22, str. 191). Medallion from grave Nr. 914/803 in the St. Cross Church in Javorník (Fig. 22, Pg. Nr. 191).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2016
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2016 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

ZLÍN (K. Ú. MALENOVICE U ZLÍNA, OKR. ZLÍN)

V průběhu roku 2015 bylo v prostoru centra Malenovic ukončeno několik záchranných archeologických výzkumů, během nichž byly objeveny doklady středověkého, novověkého, ale také pravěkého osídlení. Které doplnilo dosavadní poznání o vývoji osídlení lokality, získaného díky předešlým výzkumům realizovaným v zájmovém prostoru (např. Kohoutek 2006; Lečbych 2008; Čižmář 2009, 2011, 2013; Popelka 2015a, b, c, d, e, f).

Ulice Masarykova, Švermova, Tyršova (akce 508/14). Středověk, novověk. Sídliště, hřbitov. Záchranný výzkum.

Během více než rok trvající stavební akce, vyvolané stavbou okružní křižovatky, rekonstrukcí ulice J. Staši a úpravy koryta potoka Baláše, došlo k rozrušení několika prostorově oddělených archeologických situací, které lze rámcově datovat do období vrcholného středověku až novověku. První skupina, nacházející se v okolí bodu 456/133 mm od Z/J s. č. na ZM ČR 1:10 000, list 25-31-24, je tvořena dvěma sídlištními objekty situovanými na Masarykově ulici u kina Květen. Z nich bylo možné datovat pouze středověký objekt K502, který mimo středověkou složku obsahoval také příměsí pravěké keramiky (kultura s lineární keramikou). Objekt K503 z důvodu absence náleží nebylo možné blíže datovat.

Druhá skupina lokalizovaná v okolí bodu 469/129 mm od Z/J s. č. na ZM ČR 1:10 000, list 25-31-24, sestávala z osmi archeologických objektů. Z toho čtyři byly novověkého stáří a lze je interpretovat jako zaniklé koryto potoka Baláše (K500), pec (K504), jímku s ústím uzavřeným vepřovicemi (K510) a blíže neurčený zahluubený sídlištní objekt (K501). Jako středověké byly datovány sídlištní objekty K505 až K509, u nichž byl zdokumentován výrazný destruktivní horizont (objekt K506 je právě na základě jeho přítomnosti datován). Mimo tyto archeologické situace byly fotograficky zdokumentovány zbytky zasypaného novověkého sklepa.

Poslední zjištěné situace pocházejí z okolí bodu 423/104 mm od Z/J s. č. na ZM ČR 1:10 000, list 25-31-24, a představují je rozrušené novověké hroby, které náležejí dnes již zrušenému hřbitovu u malenovické sokolovny. Ten byl založen v roce 1700 a poslední pohřeb se na něm konal v 60. letech 20. století (Nečasová, Valůšek 2006, 114–124).

Ulice Masarykova (akce 023/15). Středověk, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Rozsáhlá stavební akce „Úprava prostor před kinem Květen v Malenovicích“, probíhající od 10. 3. do 2. 12. 2015

v centru Malenovic, spočívala v kompletní rekonstrukci středu místní části v návaznosti na veškeré předchozí stavební aktivity. Prostor realizovaného záchranného výzkumu se nachází v okolí bodu 457/135 mm od Z/J s. č. na ZM ČR 1:10 000, list 25-31-24. Tato potřeba byla vyvolána skutečností, že v posledních letech v centru Malenovic probíhala poměrně výrazná stavební aktivita a pojednávání akce měla všechny stopy po této předchozí činnosti zahladit a centrum revitalizovat. V průběhu výzkumu bylo prozkoumáno přes 20 archeologických objektů, datovaných od neolitu (viz oddíly Neolit, Doba bronzová) do novověku. Na základě vyzvednutého materiálu lze do období vrcholného středověku datovat 3 objekty, ale naprostá většina pak souvisí s novověkým vývojem centra Malenovic.

Ulice Komenského (akce 215/15). Středověk, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během krátkého záchranného výzkumu realizovaného ve dnech 14. – 15. 7. 2015 při připojování ZŠ Komenského na horkovodní přípojku bylo zjištěno v rýze pro horkovod celkem 7 archeologických objektů, z nichž jeden bylo možno na základě vyzvednutého materiálu datovat do obecně pravěkého období, další do období popelnicových polí (viz oddíl Doba bronzová v prvním čísle tohoto ročníku), tři objekty náležely vrcholnému středověku (přesněji 13. – 14. století) a dva objekty vzhledem k absenci keramického materiálu zůstaly nedatovány. Nad jedním z objektů byla také zachycena nepřítisí silná kulturní vrstva s obsahem novověké keramiky. Jediným objektem, u kterého lze přesněji uvažovat o jeho funkci, je středověký objekt kruhového půdorysu, se stěnami sbíhajícími se k téměř plochému dnu – v tomto případě šlo nejspíše o zásobní jámu. Místo výzkumu lze na ZM ČR 1:10 000, list 25-31-24, lokalizovat mezi body, určenými koordináty 470/128, 475/130, 475/132, 476/132 mm od Z/J s. č. Výzkumem v areálu školní zahrady tak byly znovu potvrzeny poměrně intenzivní sídlištní aktivity středověkého období, které mají pravděpodobně souvislost s blízkostí zdejšího hradu a představují nejspíše jeho hospodářské zázemí.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Resumé

Zlín (Kat. Malenovice u Zlína, Bez. Zlín), Masarykova, Švermova, Tyršova Straže. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung, Friedhof. Rettungsgrabung.

Zlín (Kat. Malenovice u Zlína, Bez. Zlín), Masarykova Straže. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Zlín (Kat. Malenovice u Zlína, Bez. Zlín), Komenského Straže. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Literatura

Čižmář, I. 2009: Zlín (k. ú. Malenovice). *Přehled výzkumů* 50, 259–260.

Čižmář, I. 2011: Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 52(1), 175.

Čižmář, I. 2013: *Zlín – Malenovice 2012. Oprava kabelu 16p. v žst. Malenovice*. Nálezová zpráva č. j. 66/13. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno.

Kohoutek, J. 2006: *Zlín – Malenovice 2005, Silnice I/49 – II. Etapa – část II/2*. Nálezová zpráva č. j. 33/06. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno.

Lečbych, M. 2008: Zlín (k. ú. Malenovice u Zlína, okr. Zlín). *Přehled výzkumů* 49, 292.

Nečasová, K., Valůšek, D. 2006: *Historie zlínských hřbitovů*. Zlín: Pohřebnictví Zlín.

Popelka, M. 2015a: *Zlín – Malenovice 2014. „Ul. Komenského“*. Základní škola Zlín, Komenského 78, Zlín – Malenovice – kanalizace splašková vč. LT. Nálezová zpráva č. j. 127/15. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno.

Popelka, M. 2015b: *Malenovice u Zlína 2014. „Ul. Masarykova, Ul. Švermova“*. Dostavba a rekonstrukce kanalizace Zlín – Riviera, I. část. Nálezová zpráva č. j. 10/15. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno.

Popelka, M. 2015c: *Zlín – Malenovice 2014. „Ul. Zahradní, Ul. Švermova“*. Rozšíření distribuční sítě CZT Malenovice – Křížovatka. Nálezová zpráva č. j. 104/15. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno.

Popelka, M. 2015d: *Zlín – Malenovice 2015. „Ul. Komenského“*. Rozšíření distribuční sítě horkovodu CZT Malenovice. Základní škola Komenského – Horkovodní přípojka. Nálezová zpráva č. j. 447/15. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno.

Popelka, M. 2015e: *Zlín – Malenovice 2015. „Ul. Zahradní“*. Rozšíření distribuční sítě CZT Malenovice – centrum sever; RTZ pro vnitroblok A; VS pro vnitroblok A. Nálezová zpráva č. j. 158/15. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno.

Popelka, M. 2015f: *Zlín – Malenovice 2015. „Ul. Zahradní“*. Rozšíření distribuční sítě horkovodu Zlín – Malenovice. Nálezová zpráva č. j. 242/15. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno.

ZNOJMO (K. Ú. ZNOJMO-HRADIŠTĚ, OKR. ZNOJMO)

Hradiště sv. Hypolita. Středohradištní období. Pohřebiště, sídliště. Záchranný a předstihový výzkum.

Ze stejných důvodů jako v letech 2012 – 2013, kdy rozsahem a náročností prací nemohla být prošetřena celá skrytá plocha výzkumu (Klíma 2014), je i tato zpráva o průběhu a výsledcích archeologického bádání na velkomoravském výšinném hradišti sv. Hypolita ve Znojmě informací, pojednávající společně o dvou minulých archeologických sezónách v letech 2014 – 2015. V rámci předmětu „letní archeologická praxe“ pracovali v obou posledních letech studenti historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity a také posluchači archeologie Filozofické fakulty Univerzity v Hradci Králové na dvou samostatných, plošně dosti velkých výzkumech, které mohly být v roce 2014 zcela dokončeny jen v hlavních částech obou skrývek. Na jejich menších okrajových plochách se totiž v samotném závěru sezony 2014 podařilo zcela neočekávaně zachytit druhotné zásahy a komplikovanější nálezovou situací. Ta vzhledem k nutnosti velmi pozorné, pečlivé a také fyzicky náročnější práce vyžadovala především prodloužení doby výzkumu a tím i pobytu studentů na expedici, což se dosti dobře nedalo realizovat. Po náročné sezoně a také již s ohledem na absenci několika potřebných spolupracovníků jsme nakonec zvolili přerušení prací, zakončení zbylých ploch a ponechání jejich prošetření na příští sezonu. Místa tak zůstala pro výzkum připravena a čekala na dokončení šetření v roce 2015, následně zahrnutí, opětovnou úpravu terénu a jeho předání majitelům.

I./ Výzkum ŠOBA – MLČOCH, 2014 – 2015 /VII. a VIII./

Hlavní výzkum obou sezon byl na základě opětovné výzvy a požadavku majitele parcely R. Šoby prozkoumat celé blízké okolí nově postaveného rodinného domu soustředěném na dosud neprošetřené jižní sousedství jeho obydlí. Prostor již podle našich předchozích zjištění představoval severovýchodní okrajovou část zdejšího centrálního velkomoravského pohřebiště. Na přání vlastníka pozemku jsme měli provést plošně co největší skrývku, která by obsáhla již celý, ještě neprozkoumaný východní okraj jeho parcely č. 709 (obr. 75). Na ploše 398 m² jsme strojem nejprve odebrali ornici. V severním pásu, kde se stupeň terasy zařezával do mírného svahu, dosahovala její mocnost necelých 25 cm. Na protější straně, kam byla po staletí orbou zvolna přesouvána, ale nabyla mocnosti až 100 cm. Po hrubé skrývce k bázi nadloží následovalo postupné ruční snižování plochy, rozměřené do sítě kvadrantů 5 × 5 m. Pracovalo se po 5cm vrstvách špachtlováním a začišťováním motyčkami až na úroveň čistého sprašového podloží. Právě v zářezech dvou dosud zkoumaných teras jsme mohli pozorovat velmi časté porušení až poničení mělkých, hlavně dětských hrobových celků, uložených